Implementatiehandleiding bij Model Verordening maatschappelijke ondersteuning (gewijzigd model, juni 2019)

Algemeen

De Model Verordening maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Model Verordening Wmo 2015) kent een aantal bepalingen die als 'facultatief' zijn aangemerkt (deze zijn te herkennen aan de cursieve tekst). Uiteraard is het hele model in zekere zin facultatief. Facultatief, zoals aangeduid in het model, betekent dat de keuze om die onderdelen in het model op te nemen een bewuste keuze van een individuele gemeente hoort te zijn. Hierbij is ervoor gezorgd dat gemeenten door het niet overnemen van deze bepalingen niet in de problemen komen met de Wet maatschappelijke ondersteuning (hierna: wet), voor zover deze wet gemeenten verplicht bepaalde zaken te regelen. Daarnaast is ervoor gezorgd dat met het niet overnemen van de facultatieve bepalingen de systematiek van de verordening niet doorbroken wordt. Gemeenten die ervoor kiezen om andere bepalingen dan de facultatieve bepalingen niet over te nemen, deze in gewijzigde vorm over te nemen of deze aan te vullen, moeten er zelf scherp op zijn dat deze keuzes zowel in lijn zijn met de wet als dat deze stroken met de systematiek van de bepalingen die de gemeente wel overneemt. Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden, kan het noodzakelijk zijn om artikelen of artikelleden te vernummeren. Verder is de toelichting grotendeels zo opgesteld dat gemeenten die kunnen overnemen als ze ook de bepaling waarbij deze hoort overnemen. Afhankelijk van de gemaakte keuzes zullen dus ook bepaalde onderdelen van de toelichting wel of juist niet geschikt zijn voor overname. Toelichting bij facultatieve bepalingen is eveneens als facultatief aangemerkt (lees: cursief gemaakt).

Eerder gemaakte keuzes

Artikelen die in het kader van de wijziging mei 2019 gewijzigd worden bevatten facultatieve of nader door de gemeente in te vullen onderdelen of varianten. Veelal zullen de daarbij te maken keuzes al gemaakt zijn bij de eerste implementatie. Uiteraard kunnen er met de onderhavige wijziging andere keuzes gemaakt worden. Zie voor de overige modelbepalingen de implementatiehandleiding (bijlage 8) bij de VNG ledenbrief Lbr. 19/019 van 17 april 2019. De wijzigingen worden hieronder toegelicht.

Aanhef

De wet kent enkele verordenende bevoegdheden waaraan verplicht uitvoering gegeven moet worden (te weten: de artikelen 2.1.3, eerste tot en met vierde lid, 2.1.4, derde en zesde lid, 2.1.4a, zesde lid, 2.1.4b, tweede lid, 2.1.6 en 2.6.6, eerste lid), daarnaast zijn er enkele verordenende bevoegdheden waaraan uitvoering gegeven kan worden (te weten: de artikelen 2.1.4, eerste, tweede, vierde en zevende, 2.1.5, eerste lid, 2.1.7 en 2.3.6, vierde lid). Ook het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 bevat nog een grondslag (artikel 3.8, tweede lid) waaraan uitvoering gegeven kan worden en grondslagen (artikelen 3.8, eerste lid, en 5.4) waaraan uitvoering gegeven moet worden. In de aanhef, na gelet op,

moeten enkel die artikelen vermeld worden waaraan in de verordening daadwerkelijk uitvoering wordt gegeven.

Artikel 11. Bijdrage in de kosten van maatwerkvoorzieningen en pgb's en bij verordening aangewezen algemene voorzieningen

Op grond van artikel 2.1.4a, eerste tot en met derde en vijfde lid, van de wet kunnen gemeenten bepalen dat cliënten voor maatwerkvoorzieningen een eigen bijdrage verschuldigd zijn tot een maximum bedrag van € 19,00 per maand. Hierbij kan tevens worden bepaald dat een lager bedrag kan worden vastgesteld voor alle cliënten of voor bepaalde inkomensgroepen de bijdrage op nihil kan worden gesteld.

Welke voorzieningen bij verordening worden aangewezen moet worden opgenomen in de verordening (derde lid). Er zijn in de verordening twee varianten uitgewerkt voor de regeling van de korting op de bijdrage in de kosten voor maatwerkvoorzieningen en pgb's.
Variant A: Voor als het de wens is om de bijdrage voor de in artikel 3.8, tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 genoemde categorieën personen op nihil te stellen (de inkomensbedragen dienen nog ingevuld te worden).
Variant B: Voor als het de wens is om de bijdrage voor al de in artikel 3.8, tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 genoemde categorieën personen in gelijke mate lager vast te stellen (de hoogte van de lagere bijdrage dient nog ingevuld te worden).

De gemeente kan in de verordening voorts aangeven voor welke maatwerkvoorzieningen en voor welke algemene voorzieningen geen eigen bijdrage wordt gevraagd.
Op grond van artikel 2.1.4, derde lid, van de wet wijst de gemeente bij verordening algemene voorzieningen aan die onder de maximale eigen bijdrage van € 19,00 per maand vallen. Waaronder in ieder geval die algemene voorzieningen moeten worden aangewezen waarbij een duurzame hulpverleningsrelatie wordt aangegaan tussen degenen aan wie een voorziening wordt verstrekt en de hulpverlener.
Op grond van artikel 2.1.4a, derde lid, van de wet kan de gemeente in de verordening bepalen dat het (collectief) vervoer zowel in de vorm van een maatwerkvoorziening als in de vorm van een algemene voorziening niet onder de maximale eigen bijdrage van € 19,00 per maand wordt gebracht. De gemeente mag voor deze voorziening zelf een eigen bijdrage bepalen.
De gemeente dient in de verordening aan te geven hoe de hoogte van de kostprijs van de maatwerkvoorziening of bij verordening aangewezen algemene voorziening tot stand komt.
Daarnaast kunnen gemeenten op grond van artikel 2.1.4b, tweede lid, van de wet bepalen dat de bijdragen voor opvangvoorzieningen door een andere instantie dan het CAK worden vastgesteld en geïnd.
Verder kunnen gemeenten op grond van artikel 2.1.5, eerste lid, van de wet bepalen dat in geval van een minderjarige cliënt die niet zelf de eigenaar is van de woning, de bijdrage wordt opgelegd aan diens onderhoudsplichtige ouders en degene die anders dan als ouder samen met de ouder het gezag over de cliënt uitoefent. Gemeenten hoeven dit echter niet – of niet allemaal – te bepalen,

desondanks is de regeling van de bijdrage en de korting niet als facultatief aangemerkt. Het wordt namelijk onwaarschijnlijk geacht dat gemeenten geen eigen bijdragen zullen willen hanteren.

Artikel 12. Bijdrage in kosten van algemene voorzieningen, met uitzondering van de bij verordening aangewezen algemene voorzieningen

Op grond van artikel 2.1.4, eerste, tweede en vijfde lid, van de wet kunnen gemeenten bepalen dat cliënten voor algemene voorzieningen, niet zijnde cliëntondersteuning, en met uitzondering van bij verordening aangewezen algemene voorzieningen waarbij sprake is van een duurzame hulpverleningsrelatie, een bijdrage verschuldigd zijn en dat de hoogte van de bijdrage voor de verschillende soorten van voorzieningen, verschillend wordt vastgesteld. Hierbij kan tevens worden bepaald dat op de bijdrage in de kosten voor een algemene voorziening een korting wordt bepaald voor bij verordening omschreven categorie van cliënten.

De bijdragen in de kosten van algemene voorzieningen mag de gemeente bepalen en deze mogen kostendekkend zijn. In de nota naar aanleiding van het verslag (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 34, blz. 95) staat hierover dat de regering gemeenten beleidsruimte geeft door hen de mogelijkheid te bieden om in de verordening te bepalen welke eigen bijdrage een cliënt verschuldigd is voor een algemene voorziening. Bij het bieden van deze beleidsruimte gaat de regering ervan uit dat gemeenten hier verstandig mee omgaan en voorzieningen, zoals laagdrempelige informatievoorziening, uit zal sluiten van eigen bijdragen. Gemeenten hebben er zelf belang bij om een algemene voorziening (financieel) laagdrempelig te maken, zodat de druk op vaak duurdere maatwerkvoorzieningen wordt beperkt.

Het is dus van belang – om een passende bijdrage te kunnen leveren aan de zelfredzaamheid of participatie van een cliënt – dat een algemene voorziening financieel toegankelijk is voor de cliënt. In individuele gevallen is het mogelijk dat dit niet het geval is ondanks de geldende kortingsregeling (bijvoorbeeld vanwege schulden of andere hoge kosten). In dat geval is verwijzing naar de bijzondere bijstand niet mogelijk en komt de cliënt – als de ondersteuning noodzakelijk is – in aanmerking voor een maatwerkvoorziening.